

LATVIJAS SPĒĻU BIZNESA ASOCIĀCIJAS PĀRSKATS PAR AZARTSPĒĻU NOZARI

SPĒĻU NOZARES NĀKOTNES IZAICINĀJUMI: PROGNOZĒJAMĪBA UN STABILITĀTE

Azartspēļu nozare šobrīd ir vairāku lielu izaicinājumu priekšā, kas pamatā saistīti ar specifisko šī sektora normatīvo regulējumu un nodokļu politiku, kā arī tās ietvaros paredzētajām reformām. Stabilitāte un prognozējamība ir atslēgas elementi, kas turpmākajos gados vistiešāk ietekmēs industrijas attīstību. Šie faktori ir kļuvuši īpaši aktuāli, kopš politiskajā telpā ir izskanējusi ideja paaugstināt azartspēļu nodokli par 30%. Tuvākie un būtiskākie asociācijas biedru nākotnes izaicinājumi ir divi: tehnoloģiskā progresa diktētie un papildu uzraudzības mehānismu ieviešana.

Ir divi būtiski asociācijas biedru nākotnes izaicinājumi: tehnoloģiskā progresa diktētie un papildu uzraudzības mehānismu ieviešana.

Pirmkārt, tehnoloģijas attīstās ārkārtīgi strauji arī azartspēļu jomā, kur arvien lielāku un būtiskāku lomu ieņem virtuālā telpa. Azartspēļu sektorā strādājošie apzinās, ka tuvākajos gados būtiski pieaugs tieši interaktīvo tiešsaistes risinājumu nozīme – šo procesu iespējams identificēt jau šobrīd, jo aizvien vairāk šāda veida izklaides iespēju tiek piedāvāts tiešsaistē. Protams, šajā gadījumā būtiskākais izaicinājums ir nodrošināt kontroli, lai arī digitālajā vidē visi strādātu pēc vienādiem noteikumiem un likumiem. Uzraugošo institūciju sekmes uzraudzības procesa īstenošanā tiešā veidā ietekmēs legālā biznesa darbību.

Neskatoties uz digitālās vides izaugsmi, nozarē valda pārliecība, ka tikpat populāras paliks arī ierastās klātienē izklaides vietas, kur

ĢIRTS LUDEKS,
biedrības Latvijas Spēļu biznesa
asociācijas Valdes priekšsēdētājs

cilvēki dodas ne tikai, lai spēlētu, bet arī lai socializētos, satiktu līdzīgi domājošus cilvēkus un vienkārši saturīgi pavadītu savu brīvo laiku.

Kā otrs būtiskais nozares izaicinājums ir jāmin 2019. gada 1. janvāris – datums, līdz kuram spēļu iekārtām visā Latvijā jābūt saslēgtām vienotā tīklā. Tas nozīmē, ka Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas speciālistiem vairs nevajadzēs fiziski doties uz spēļu zālēm, lai pārbaudītu iekārtas – to varēs izdarīt attālināti, tādējādi arī uzlabojot kontroli pār attiecīgajiem komersantiem. Jānorāda, ka šīs sistēmas ieviešanas izmaksas sedz paši uzņēmumi. Tādēļ savulaik tika panākta vienošanās ar Finanšu ministriju, ka šī sistēma ieviešama

pie nosacījuma, ka azartspēļu organizētājiem tam pietiks līdzekļu. Paaugstinot spēļu biznesa specifiskos nodokļus, šī sistēma var arī netikt ieviesta, kas savukārt rada lielas bažas par jau minēto prognozējamību un stabilitāti, kas ir kritiski elementi jebkurā uz ilgtspējīgu darbību un attīstību vērstā biznesā.

Kā otrs būtiskais nozares izaicinājums ir jāmin 2019. gada 1.janvāris – datums, līdz kuram spēļu iekārtām visā Latvijā jābūt saslēgtām vienotā tīklā.

Iespējams minēt arī trešo lielu izaicinājumu – sabiedrības attieksmes maiņa pret azartspēlēm. Sabiedrībā un publiskajā telpā nereti izskan ļoti kritiski viedokļi par šo nozari kopumā, tomēr pārmetumi lielākoties nav pamatoti. Nemitīgi attīstoties tehnoloģijām un attiecīgajiem uzņēmumiem mērķtiecīgi investējot izaugsmē, kopš deviņdesmitajiem gadiem Latvijas spēļu bizness kopumā ir ļoti mainījies, un šobrīd tas kvalitātes, servisa un arī tehnoloģiju ziņā ir ļoti augstā līmenī. Būtu skumji, ja nepārdomāta rīcība nodokļu politikas jomā sasniegto sagrautu, un tā vietā veidotos nelegālais bizness.

Tāpat arī nereti izskan apgalvojums, ka spēļu bizness ir ārkārtīgi pelnošs, lai gan patiesība ir nedaudz citādāka – proti, tieši izklaides bizness vistiešāk izjūt tautsaimniecības attīstības ciklus un ir saistīts ar virkni dažādu risku (normatīvais regulējums, izmaiņas ekonomikas

struktūrā utt.). Piemēram, fakts, vai valsts ekonomika attīstās, stagnē vai atrodas recesijā, tieši ietekmē uzņēmumu darbības rādītājus. Tā kā azartspēles ir brīvā laika pavadīšanas veids, kuram tiek atvēlēti budžeta brīvie līdzekļi, tad skaidrs, ka, kopējiem sabiedrības ienākumiem samazinoties, attiecīgi krītas arī izdevumi izklaidei un atpūtai, kas savukārt tieši ietekmē azartspēļu jomu. Jāņem vērā arī fakts, ka azartspēļu bizness ir investīciju ietilpīgs bizness - uzņēmumiem, kuri darbojas šajā nozarē, ir regulāri jāveic investīcijas, lai nodrošinātu savu darbību.

Iespējams minēt arī trešo lielu izaicinājumu – sabiedrības attieksmes maiņa pret azartspēlēm.

Līdz ar to uzdrošinās oponenti nozares kritiķiem un apgalvoju, ka spēļu bizness ir izklaides jomas uzņēmējdarbība, kas ir tieši atkarīga no ekonomikas cikliem un, no biznesa perspektīvas raugoties, ir ļoti riskanta joma, kas nebūt nenodrošina garantētu peļņu. Tāpat esmu pārliecināts, ka spēļu biznesa nozarei ir lielas attīstības iespējas. Tieši tādēļ asociācijas biedri pievērš īpašu uzmanību sabiedrības izglītošanai, kā arī ievēro ar likumu noteiktās klientu aizsardzības prasības (brīdinājumi un atkarības riska noteikšanas testi azartspēļu organizēšanas vietās). Sabiedrībai un lēmumu pieņēmējiem būtu jāsaprot, ka azartspēles ir izklaides bizness, kura organizētāji ir ieinteresēti un investē ilgtspējīgai Latvijas attīstībai.

SITUĀCIJA NOZARĒ

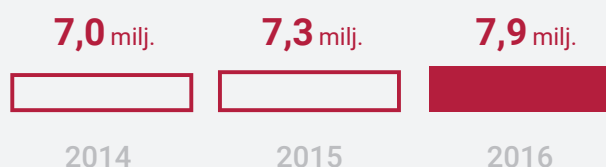
Nozarē nodarbināto skaits

Azartspēļu nodoklis valsts budžetā

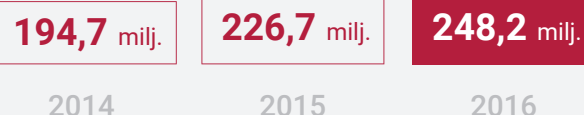
Azartspēļu nodoklis pašvaldību budžetos

Azartspēļu nozares citi nodokļi

Ieņēmumi no azartspēlēm

Ekspluatēto azartspēļu iekārtu, spēļu zāļu un kazino skaits

	Azartspēļu automāti	8279	8701	8900
	Ruletes galdi	15	16	19
	Kāršu galdi	50	54	61
	Spēļu zāles	321	320	317
	Kazino	5	5	6
	Totalizatora punkti	26	42	57
		2014	2015	2016

NOZARES ATBILDĪBA

Iespēja un vēlme darīt pasauli labāku

Jau gadiem ierasta un neiztrūkstoša LSBA biedru ikdiena ir ne tikai vadīt, uzlabot un attīstīt savu biznesu, bet paralēli tam lielu daļu laika un arī līdzekļu atvēlēt investīcijām sabiedrībā – dažādiem atbalsta projektiem praktiski visās jomās – kultūrā, sportā, sociālajā jomā, bērniem un citur. Ar šādu ideju nozares uzņēmumi dzīvo ne tikai, lai “spodrinātu” savu tēlu, bet drīzāk, lai palīdzētu tiem, kam tas ir visvairāk nepieciešams. Tas ir tikai saprotami, jo savā ikdienā mēs sastopam visdažādākos cilvēkus, arī tādus, kuriem dzīvē mazāk paveicies.

Vārds “labdarība” jau sevī ietver šīs rīcības galveno ideju – darīt labu. Darīt labas lietas bez aprēķina un nesavtīgi. Un to apliecina arī LSBA biedru atbildes uz jautājumu – kas jūs rosina īstenot labdarību? Šeit gan manāma saminstināšanās - jo gandrīz visi uzrunātie asociācijas biedru pārstāvji nemaz nespēj sniegt uzreiz atbildi uz šo jautājumu. Jo neviens nekad īsti nav domājis iemeslus – kādēļ to būtu pienākums darīt – tā ir kā pašsaprotama lieta – palīdzēt citiem un veidot labāku, laimīgāku sabiedrību.

SIA “Alfor” sniedz atbalstu bērniem un kultūras projektiem, piemēram, Latvijas Bērnu fondam un Latvijas Nacionālajam teātrim.

Tieši tāpēc, piemēram, SIA “Alfor” jau ilgstoši sadarbojas ar Latvijas Bērnu fondu, sniedzot palīdzību dažādiem projektiem, kas paredzēti bērniem, tāpat atbalsta Latvijas Nacionālo teātri un, sadarībā ar Latvijas Nacionālo mākslas muzeju, sniedz atbalstu “Purvīša balvas” pasniegšanai, par kuru īpaši iestājas Jānis Zuzāns, kurš ir zināms kā mākslas

mecenāts un viens no “Alfor” īpašniekiem. “Alfor” pārstāve Dace Konrade atzīst, ka diemžēl visiem lūdzējiem nekad nebūs iespējams palīdzēt, tāpēc uzņēmuma komandai ik gadu ir grūts uzdevums – no daudzajiem lūgumiem izvēlēties tos, kuriem sniegt palīdzīgu roku. Ar šo atbalstu mēs rīkojamies sociāli atbildīgi, jo vēlamies, lai sabiedrība kļūst labāka, gudrāka un laimīgāka. SIA “Joker” atbalsta gan sporta, gan kultūras projektus bērniem, kā arī izvērtē daudzus citus palīdzības lūgumus.

Līdzīgās domās ir SIA “Joker” pārstāve Lita Jansone. Arī šis uzņēmums atbalsta gan sportu, gan kultūru, gan dažādus projektus bērniem un citus: “Tas nav mārketingš, jo mēs pretī neko neprasām un nesaņemam. Mēs izvērtējam palīdzības lūgumus un kopīgi izvēlamies tos, kam sniegt palīdzību. Šis ir mūsu devums tiem, kuriem dažādu iemeslu dēļ kā trūkst, un mēs esam savā ziņā pēdējā iespēja.”

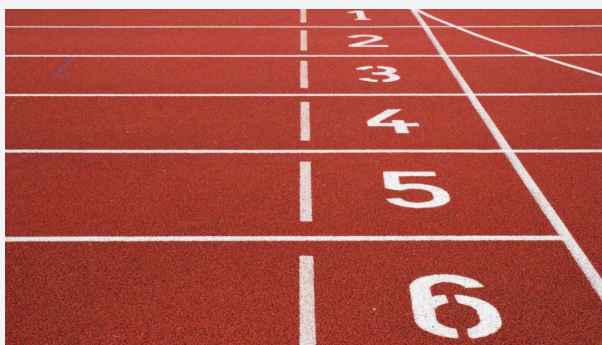
“Neviens likums to neprasa. Un tieši tāpēc šī rīcība nāk no dvēseles. Uzņēmumā esam organizējuši virkni atbalsta projektu, kuros ar lielu degsmi iesaistījusies ne tikai vadība, bet arī katrs darbinieks, vēlēdamies palīdzēt,” stāsta SIA “DLV” pārstāvis Guntis Lībers, piebilstot,

ka uzņēmums ilgāku laiku meklēja pastāvīgu sadarbības partneri, ar kura starpniecību īstenot labos mērķus. "Tādu atradām Bērnu hematoloģijas fonda personā. Tie ir bērniņi, kuri slimo un reizē cīnās ar asins vēzi. Sadarbības ietvaros mēs savu iespēju robežās apmaksājam nepieciešamo iekārtu iegādi vai citas vajadzības.

SIA "DLV" sadarbībā ar Bērnu hematoloģijas fondu sniedz atbalstu ar asinsvēzi slimajiem bērniem, gan apmaksājot nepieciešamo iekārtu iegādi, gan sniedzot citu būtisku palīdzību.

Nekad neesam prasījuši neko pretī un to arī nedarīsim, jo mūsu izpratnē labdarība ir dot, neko negaidot pretī; pretējā gadījumā tas jau ir biznesa darījums. Labdarībā biznesam īsti nav vietas," pauž G. Lībers, piebilstot, ka uzņēmums atbalsta arī dažādus sporta un kultūras projektus.

SIA "DLV" sadarbībā ar Bērnu hematoloģijas fondu sniedz atbalstu ar asinsvēzi slimajiem bērniem, gan apmaksājot nepieciešamo iekārtu iegādi, gan sniedzot citu būtisku palīdzību.

Savukārt uzņēmuma SIA "11.lv" pārstāvis Kaspars Rāzna atklāj, ka jau ilgstoši sadarbojas ar Latvijas Olimpiskās komitejas sociālo fondu, kas dažādā veidā atbalsta sporta veterānus.

"Nevienam nav noslēpums, ka pašreizējie veterāni aktīvi sportoja vēl PSRS laikā, bet neviens ar sportu bagāts nekļuva. Taču profesionālais sports līdzī panākumiem

nes arī dažādas kaites vecumdienās. Mēs savu atbalstu vēlamies sniegt tieši šiem cilvēkiem, kuri savā jaunībā ir tikpat nesavtīgi ziedojuši sevi sportam, lai vecumdienās tagad saņemtu palīdzīgu roku no mums – kuri esam spēka gados un spējīgi nopelnīt tik daudz, lai paēstu paši un palīdzētu arī citiem," pauž K. Rāzna, piebilstot, ka ziedots ir arī organizācijai, kas palīdz tā sauktajiem problēmjauniešiem atgriezties uz pareizā dzīves ceļa, piedāvājot iespēju saprast, kā ir dzīvot pareizi un veiksmīgi.

"11.lv" atbalsta dažādus sporta un sociālos projektus un organizācijas, piemēram, Latvijas Olimpiskās komitejas sociālo fondu, kā arī palīdz jauniešiem, kuri agrā vecumā nogājuši no ceļa.

"Nekad neesam domājuši, kādēļ to visu darām. Vienkārši jūtam, ka tā ir pareizi un tā ir jāīsteno. Atalgojums par šo rīcību ir skaidrs ikvienam, kurš to dara – gandarījuma sajūta un acīmredzamais prieks to acīs, kuram esi sniedzis savu roku," saka K. Rāzna. "11.lv" atbalsta dažādus sporta un sociālos projektus un organizācijas, piemēram, Latvijas Olimpiskās komitejas sociālo fondu, kā arī palīdz jauniešiem, kuri agrā vecumā nogājuši no ceļa.

"Jebkuram biznesam ir jābūt sociāli atbildīgam – mēs rūpējamies ne tikai par savu klientu apmierinātību un darbinieku labklājību, bet arī cenšamies sniegt palīdzību cilvēkiem, kuriem tā tiešām ir vajadzīga. Lielākoties atbalstām sociālos projektus, kā arī projektus, kas ir saistīti ar sportu. Kritērijs ir viens – cilvēki. Mēs palīdzam konkrētiem cilvēkiem, kad noticam, ka viņi ar mūsu ziedojuma palīdzību spēs padarīt laimīgus vairākus cilvēkus. Mēs smaidām tikai tad, kad smaida visi apkārt, un mēs jūtamies laimīgi, ja zinām, ka spējam palīdzēt kaut vai vienam cilvēkam," tā labdarības ideju raksturo uzņēmuma "Optibet" pārstāvis Jevgeņijs Bogdanovs.

PALIELINĀTA NODOKĻU LIKME – DROŠA GARANTIJA NOMAKSĀTO NODOKĻU APJOMA KRITUMAM

Latvijā jau gadiem ir ierasta situācija, ka visu budžeta vajadzību apmierināšanai trūkst naudas. Un tam pakārtoti ik gadu valdība trūkstošās naudas meklējumos izvēlas vienkāršāko ceļu – palielinot esošos vai radot jaunus nodokļus. Azartspēļu nozare ir tā, kas šajos gadījumos katru gadu ir viena no pirmajām, kurā, pamatā bez jebkādiem aprēķiniem, meklēt iespēju “atrast naudu”. Vēl jo vairāk – zinot, ka sabiedrībā tiek kultivēts viedoklis, ka nozare ir iekļaujama kaitīgo ieradumu listē, no kuras tādējādi var un pat vēlams ņemt aizvien vairāk un vairāk, pat, ja prognozes par budžeta ieņēmumiem varētu būt kļūdainas.

2016. gadā nodoklis jau tika pacelts vidēji par 5%. Šobrīd, kad radusies ideja nodokļu slogu celt par 30%, gribētos aicināt valdību tomēr paskatīties arī nedaudz tālāk par savu kabinetu logiem. Jo matemātika ir ļoti vienkārša – apgrozījuma apjoma pieaugums spēļu automātos pērn bija ap 4%, turklāt šo pieaugumu nodrošināja tikai 4-5 lielākie nozares uzņēmumi.

Arī 2017. gads nav izņēmums, kad notiek plašas diskusijas par vispārēju nodokļu reformu. Līdz ar uzsākto darbu pie reformas, kas sevī ietver idejas par atsevišķu nodokļu likmju samazināšanu, tiek paralēli meklēti arī veidi, kā kompensēt sagaidāmo viena nodokļa ienākumu kritumu ar citu nodokļu paaugstināšanu. Patlaban Finanšu ministrija veic intensīvas sarunas ar dažādu nozaru organizācijām un valdības partneriem, un šo sarunu centrā viens no priekšlikumiem ir par 30% paaugstināt azartspēļu nodokli un atgriezties pie laimestu

aplūkšanas ar ledzīvotāju ienākuma nodokli. Ministrijas vadība gan publiski solījusi, ka nozarei tikšot piedāvāts samērīgs pieaugums – tas, protams, ir interpretācijas jautājums, bet nodokļa kāpums par 1/3 nekādi neiekļaujas kategorijā “samērīgs” un principā var sagraut legālo biznesu.

“2016. gadā nodoklis jau tika pacelts vidēji par 5%. Šobrīd, kad radusies ideja nodokļu slogu celt par 30%, gribētos aicināt valdību tomēr paskatīties arī nedaudz tālāk par savu kabinetu logiem. Jo matemātika ir ļoti vienkārša – apgrozījuma apjoma pieaugums spēļu automātos pērn bija ap 4%, turklāt šo pieaugumu nodrošināja tikai 4-5 lielākie nozares uzņēmumi.

Nozares ekspertu veiktie aprēķini par iespējamajām šāda lēmuma sekām skaidri iezīmē reāli sagaidāmo situāciju – nodokļu politikas īstenotāju uz papīra veidotās teorētiski matemātiskās prognozes par nodokļu ieņēmumu kāpumu nepiepildīsies.

Pārējo uzņēmumu rādītāji palikušie iepriekšējā apjomā. Vai ir nepieciešamība detalizēti izskaidrot, kas notiks brīdī, kad pie šāda 4%

vai 0% pieauguma tiks par 30% paaugstināta nodokļa likme?” pauž LSBA valdes priekšsēdētājs Ģirts Ludeks.

Nozares ekspertu veiktie aprēķini par iespējamajām šāda lēmuma sekām skaidri iezīmē reāli sagaidāmo situāciju – nodokļu politikas īstenošanu uz papīra veidotās teorētiski matemātiskās prognozes par nodokļu ieņēmumu kāpumu nepiepildīsies. Visas reformas rezultātā legālie nozares komersanti būs spiesti optimizēt savas izmaksas, kas rezultēsies visai būtiskā ekspluatējamo iekārtu un spēļu vietu skaitu samazināšanā, ļoti sāpīgā, taču neizbēgamā lēmumā atbrīvojot no darba lielu skaitu darbinieku, kā arī veikt citas uz optimizāciju vērstas aktivitātes, kuru ietvaros visai droši sagaidāms – virkne uzņēmumu izbeigs savu darbību pilnībā.

Šobrīd Latvijā esošā tā saukto “zemes” azartspēļu nozare funkcionē labi – nelegālā sektora nav, par darbiniekiem tiek maksāti nodokļi, nozare dod ikgadēji prognozējamu un ne mazu pienesumu valsts budžetā.

Šķiet, nodokļu likmju celšanas entuziasti nav pacentušies veikt negatīvā scenārija analīzi, parēķinot, par kādu summu, pretēji gaidītajam, samazināsies ne tikai azartspēļu, bet arī iedzīvotāju ienākuma un uzņēmumu ienākuma nodokļu, valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu un citu nodokļu ieņēmumi, salīdzinot ar pašreizējo apjomu, ja īstenosies negatīvais scenārijs.

Šobrīd Latvijā esošā tā saukto “zemes” azartspēļu nozare funkcionē labi – nelegālā sektora nav, par darbiniekiem tiek maksāti nodokļi, nozare dod ikgadēji prognozējamu un ne mazu pienesumu valsts budžetā. Jāatgādina, ka jau 2013. gadā valdība un azartspēļu nozare parakstīja vienošanos par nākamo soli – izveidot vienotu elektronisku spēļu automātu uzraudzības

sistēmu 2019. gadā, kas ļautu atbildīgajām institūcijām vēl detalizētāk un rūpīgāk kontrolēt notiekošo, un šīs sistēmas ieviešana nozarei izmaksās līdz pat 20 miljoniem eiro.

Politikas veidotājiem un lēmumu pieņēmējiem būtu vērts ņemt vērā, ka, ar šādu attieksmi faktiski likvidējot legālo azartspēļu biznesu, pieprasījums pēc šā izklaides veida neizsīks, un ļoti ātri šo nišu aizņems nelegālie darboņi, kas savukārt nozīmēs daudzu miljonu eiro aiziešanu garām valsts kasei.

Tā kā sistēmas ieviešana prasa milzīgus finanšu ieguldījumus no nozares komersantiem, kas mērāmi vairākos miljonos eiro katram uzņēmumam, vienošanās paredzēja, ka tā tiks ieviesta pie nosacījuma, ja komersantiem tam pietiks līdzekļu. Nodokļu paaugstināšana nozīmē, ka komersantiem līdzekļu sistēmas ieviešanai un tās tālākai uzturēšanai nebūs. Pārskatīti iepriekš slēgtās vienošanās ir tikai viens šīs iniciatīvas aspekts, bet otrs acīmredzot ir neizpratne vai nezināšana, kas izskatās pēc centieniem sagraut funkcionējošu un nodokļus maksājošu mehānismu. Politikas veidotājiem un lēmumu pieņēmējiem būtu vērts ņemt vērā, ka, ar šādu attieksmi faktiski likvidējot legālo azartspēļu biznesu, pieprasījums pēc šā izklaides veida neizsīks, un ļoti ātri šo nišu aizņems nelegālie darboņi, kas savukārt nozīmēs daudzu miljonu eiro aiziešanu garām valsts kasei.

NOZARES INVESTĪCIJAS

Investīciju veidi

Ieguldījums ilgtermiņa nomātajos līdzekļos

Pamatlīdzekļu iegāde

Programmatūras atjaunošana

Drošības infrastruktūras uzlabošana

Nekustamā īpašuma iegāde

Tehnoloģiju atjaunošana

Personāla apmācība

Spēļu zāļu rekonstrukcija un renovācija

Ieguldījums darbinieku izaugsmē

Investīciju apjoms

	2012	2013	2014	2015	2016
Admirāļu klubs	807 744	2 246 501	2 936 048	3 749 067	686 678
Alfor	3 950 130	7 858 343	8 485 082	11 620 901	8 862 854
DLV	2 022 692	933 709	2 423 469	2 284 342	1 204 535
Furors	831 177	1 005 040	1 956 076	1 432 281	2 765 821
Garkalns	157 100	133 373	141 161	3 218 874	1 960 456
Joker	1 982 032	1 449 790	2 395 463	2 983 258	2 970 358
Olympic Casino Latvia	2 060 152	2 341 485	3 100 649	3 211 669	3 700 987
Optibet	100 000	200 000	400 000	500 000	1 000 000
vienviens.lv	0	70 000	65 000	30 000	60 000
Kopā:	11 911 028	16 238 241	21 902 948	29 030 392	23 211 689

~ 102 miljoni eiro piecu gadu laikā

AZARTSPĒLES – EKONOMISKI AKTĪVU UN IZGLĪTOTU CILVĒKU ATPŪTAS VEIDS

Ikviens ekonomiski un sabiedriski aktīvs cilvēks, atpūšoties no darba un ikdienas rutīnas, mēdz nodoties arī kādam hobijs vai baudīt nesteidzīgu, sev piemērotu izklaidi. Kāds ir kaislīgs makšķernieks, cits lasa grāmatas vai kolekcionē pastmarkas, savukārt daļa cilvēku atpūšas, spēlējot azartspēles. Sabiedriskās domas pētījumu uzņēmuma SKDS veiktās aptaujas dati liecina, ka “vidējais” azartspēļu klients spēlē pāris reizes mēnesī, tam atvēlot noteiktu summu no savas mājsaimniecības budžeta – līdzīgi kā marku kolekcionāri ik mēnesi papildina savus albumus vai makšķernieki iegādājas jaunu spoli vai makšķerākus.

Svarīga arī atmosfēra

Pretēji sabiedrībā esošajam uzskatam, kurā azartspēles tiek pamatā saistītas ar negatīvo, SKDS pērn veiktā aptauja liecina ko citu – proti, lielākā daļa azartspēļu cienītāju neaizraujas ar pārmērībām, turklāt šo izklaides veidu uzskata par sev interesantu brīvā laika pavadīšanas iespēju. Tāpat aptaujas rezultāti liecina, ka vairāk nekā divas trešdaļas Latvijas iedzīvotāju vecumā no 18 līdz 74 gadiem nekad savā dzīvē vispār nav spēlējuši azartspēles.

Bez tam lielākā daļa cilvēku, kuri brīvajā laikā mēdz spēlēt, ir vīrieši vecumā no 25 līdz 34 gadiem, kuri ir ekonomiski aktīvi, turklāt gana situēti cilvēki, kuriem šāds laika pavadīšanas veids šķiet labākais variants, lai atpūstos no ikdienas darba. Lielākā daļa šo cilvēku dodas uz spēļu zālēm, jo šo izklaidi vēlas baudīt patīkamā sabiedrībā un vietā, kur ir augsta līmeņa apkalpošana. Vienlaikus jānorāda, ka apmēram puse respondentu kā svarīgāko faktoru, izvēloties azartspēļu vietas ārpus

interneta, norādījuši to atrašanās vietu. Tāpat kā būtiski faktori minēti apkalpošanas kvalitāte, personāla attieksme pret spēlētājiem, kā arī pārlicība, ka konkrētajā spēļu zālē tiek garantēta apmeklētāju drošība.

Interesanti, ka līdz ar moderno tehnoloģiju globālo attīstību, kas mūsdienās ietekmē ikvienu nozari, līdzīga tendence vērojama arī

azartspēļu jomā. Proti, laika posmā no 2011. gada līdz 2016. gadam pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir spēlējuši azartspēles internetā no 4% līdz 15%.

Zina mēra sajūtu un novērtē reputāciju

Pretēji daudzu uzskatiem, socioloģiskie pētījumi liecina, ka abosulūti lielākā daļa respondentu azartspēlēm tērē nelielu daļu savu ienākumu. Proti, divas trešdaļas spēlmaņu azartspēlēm mēnesī atvēl līdz 10 eiro, vienlaikus ap 21% aptaujāto pauduši, ka vidēji mēneša laikā azartspēlēs laimē summu līdz 10 eiro, bet vēl 13% – summu no 11 līdz 50 eiro. Tas ļauj secināt, ka lielākā daļa azartspēļu cienītāju šo nodarbi vairāk uzskata par izklaidi jeb sev piemērotu un interesantu brīvā laika pavadīšanas veidu, tam atvēlot diezgan saprātīgu summu mēnesī, taču neieslīgst nevajadzīgā atkarībā no vēlmes šādā veidā viegli papildus nopelnīt.

Aptaujas rezultāti patiesībā pat pārsteidz, jo sabiedrībā kultivētais viedoklis līdz šim lika uzskatīt, ka ikviens, kurš ieiet spēļu zālē, no tās iznāk ar tukšu maku un vēl papildus iekuļas parādos. Arī vidējais laimestu apjoms liecina, ka cilvēki, kuri šādi pavada savu brīvo laiku, ar domu par iespējamo laimestu neaizraujas, bet gan bauda atpūtu.

Interesanti, ka sabiedrībā patiesībā ir izplatītākas dažādas citas pārmērīgas

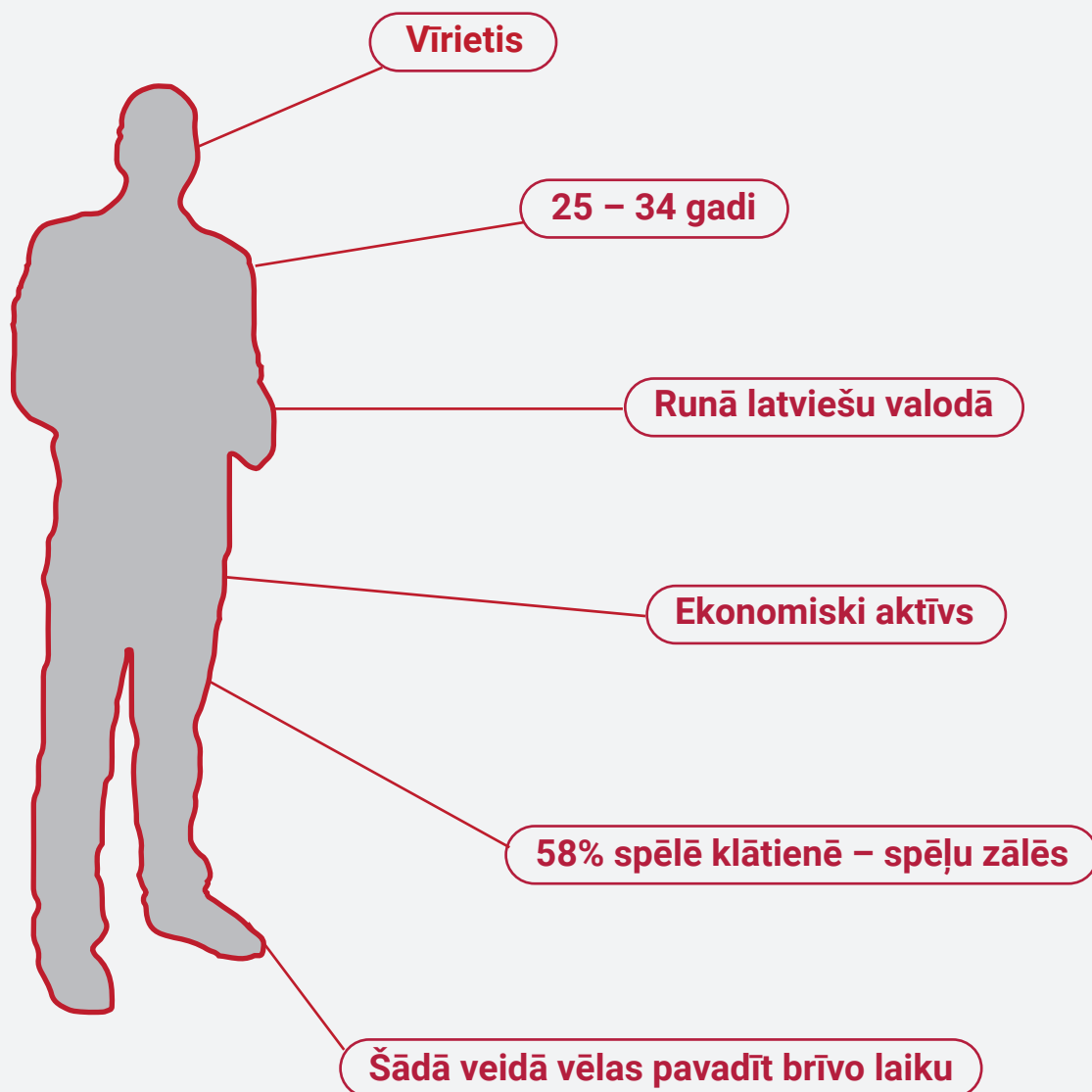
aizraušanās, piemēram, SKDS aptaujas respondentu ģimenes locekļu, draugu vai paziņu lokā ir cilvēki, kuriem piemīt datora atkarība (46%), atkarība no televīzijas, tajā skaitā seriālu skatīšanās (33%), vai atkarība no sociālajiem tīkliem (32%), savukārt tikai 11% respondentu no tiem, kas pēdējā gada laikā ir spēlējuši azartspēles, uzskata, ka ir no tām atkarīgi. Arī pastmarku, monētu vai citu lietu kolekcionēšana ir uzskatāma par atkarību, turklāt šīs nodarbes nereti prasa no kolekcionāra daudz lielāku finanšu ieguldījumus.

Līdz ar pārmaiņām tajā, kā azartspēles tiek uztvertas sabiedrībā, uzlabojusies arī darba vides reputācija. Proti, ir samazinājies to respondentu īpatsvars, kuri domā, ka darbs azartspēļu nozarē ir sliktāks nekā citviet (2011. gadā tā uzskatīja 43% aptaujāto, 2016. gadā – vairs tikai 19% aptaujāto). Tas apliecina, ka azartspēļu nozares reputācija kopumā sabiedrībā sāk uzlaboties, ko veicinājis arī nozares uzņēmumu aktīvais skaidrošanas darbs, apgāžot nepamatoti un neobjektīvi radītos negatīvos mītus par azartspēļu nozari.

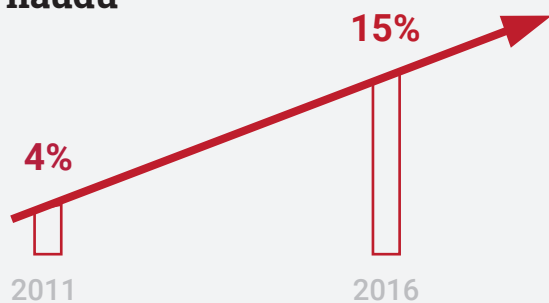
Ne tik melns...

SKDS veiktā pētījuma dati principā apgāž mītu par azartspēļu nozari, diezgan precīzi apliecinot, ka šis brīvā laika pavadīšanas veids ir tāds pats kā citi hobijs. Tāpat jāuzsver, ka jebkura pārmērīga aizraušanās ar brīvā laika pavadīšanas veidiem nedrīkst pārņemt cilvēka dzīvi tādā mērā, ka tiek zaudēta realitātes sajūta. Tieši tāpēc arī, atšķirībā no daudzām citām jomām, azartspēļu industrijas dalībnieki paši rūpējas par to, lai viņu klienti no piedāvātās izklaides gūtu gandarījumu, nevis sarūgtinājumu. Ne velti spēļu zālēs ir nerakstīts likums darbiniekiem brīdīt, kad tiek pamanīts, ka kāds no klientiem ir iegājis tik lielā azartā, ka vairs nespēj pats apstāties, delikāti norādīt viņam, ka šis ir vislabākais brīdis, lai spēlei šodien pieliktu punktu un dotos mājās ar pozitīvām emocijām.

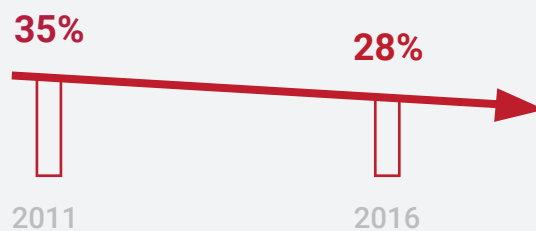
NOZARES VIDĒJAIS KLIENTS*

Spēlē interneta azartspēles uz naudu

Cilvēku skaits, kam pārtraukt azartspēļu spēlēšanu sagādā grūtības*

* SKDS 2016. gada pētījums

** no 80% respondentu, kas pēdējo 12 mēnešu laikā spēlējuši azartspēles.